

Kirke- nyt

Skellerup og Ellinge sogne

NR. 3

JUNI - JULI - AUGUST - SEPTEMBER 1993

13. ÅRGANG

Det årlige sommermøde er søndag den 15. august.

Prædikant og taler er journalist ved TV2 Areneise Lund, som nogle måske vil kende som barnebarn af Kaj Munk.

Gudstjenesten begynder i Skellerup kirke kl. 14,00.

Efterfølgende er der sammenkomst i præstegårdshaven, hvor der serveres kaffe til medbragt brød.

Kirken på markedet

Af Inge Kærsgaard Juul
i Kristeligt Dagblad
lørdag 25. juli 1992

Det er ferie en dejlig søndag morgen. Vi er på vej til gudstjeneste 8,30 i en højtbeliggende landsbykirke, som vi ikke før har været i.

Vi træder ind. Rummet er overvældende smukt — og tomt, på nær et par stykker! Det er næsten som fordommene lyder: Kirkerne står tomme, der sidder bare et par gamle koner. Men nu er vi her også. Klokken ringer, orglets toner lyder, gudstjenesten er i gang — og det er som det skal være. Vi bliver for en stund løftet ud af tiden, ud af det timelige. Ordet virker i tekst og salmer.

Bagefter nyder vi udsigten over landskabet, og i vores snak med kirketjeneren nævner ingen af os noget om, hvor få vi var. Der har været gudstjeneste, som der skal være, og alt var såre godt. Gudstjeneste er ikke en eller anden forestilling, hvor man måler successen på et tælleapparat. — Det ville have været yderst pinligt, om præsten havde talt os og vurderet, om vi var værd at holde gudstjeneste med, eller om vi måske hellere skulle have nøjedes med en salme i præstegården.

Engang i 70-erne var deltagerantallet i morgensangen på en af vore kendte højskoler dalet drastisk. En af lærerne foreslog da at flytte morgensangen ind ved siden af i et mindre lokale, hvor der også var klaver. Det ville være mere hyggeligt. Men forstanderen, der selv sad ved

flygelet i foredragssalen, erklærede: »Morgensangen forgår her! — Og de kommer nok igen, de kommer igen!«

Man kunne ønske sig, at folkekirkens præster havde noget af den samme myndighed og uforfærdethed.

Gudstjeneste er gudstjeneste, uanset om man er få eller mange. Når man begynder at faldbyde kirken som en handelsvare og lokker med gudstjenester af særligt tilsnit eller for særlige grupper, laver reklamefremstød o.l. er man virkelig på afveje.

Engang hørte jeg i indledningen til en radiogudstjeneste journalisten fremhæve det høje antal altergæster i denne kirke som udtryk for menighedslivets særlige succes i dette sogn. Det var usmageligt og malplaceret. — Omvendt har jeg hørt en præst i en TV-transmitteret gudstjeneste næsten undskylde, at der ikke var nogen særlige aktiviteter at meddele i den kommende uge, man plejede eller...

Det er i det hele taget et problem med disse transmissioner. Hvorfor finder præster og menighedsråd sig i kamerafolkernes panorering rundt på kirkegængerne. De burde vel koncentrere sig om gudstjenesten? Er kiggermentaliteten så udbredt, at det ikke er nok? Noget tyder på det. Ellers ville flere forbyde fotografiering og videooptagelser under kirkelige handlinger. Det er forstyrrende og forkert, når nogen sætter sig uden for ved at gøre sig selv til subjekt og gudstjeneste og menighed til objekt.

Det sidste års tid har jeg deltaget i

gudstjenester i forskellige sogne. Der er visse tiltag i gang rundt omkring! Præster tager sig ret til at bryde liturgien med personlige bemærkninger, såsom fra altret at byde »Velkommen i kirke!« Før »Herren være med dig« lyder, og »Glædelig påske!« med et spredt »tak i lige måde« fra menigheden.

Et sted oplevede jeg dåbsritualet udvidet med en lille lysceremoni — selvfølgelig med nødvendig instruks og forklaring til menighed og aktører. Aktører er det rette ord og det, der gør, at man er tilskuer og ikke deltager i gudstjenesten. Under ceremonien, hvor »dåbslys« blev tændt, sang vi en omdelt, duplikeret salme af Johs. Johansen. Jeg måtte undre mig over, at vi skulle nøjes med den, når vi i salmebogen har den stærkeste dåbs-salme, »O, lad din ånd nu med os være«. Den rækker dog fra vugge til grav og derudover.

Jeg har funderet over, hvorfor disse brud på liturgien virker så forstemmende, og fundet ud af, at det, der er galt, har at gøre med, at præsten, i et forsøg på at takkes menigheden, bringer sig selv og andre i centrum, kort sagt går uden for ritualet i stedet for at lade sig nøje med at være formidler af det.

Måske mener visse præster, at de kan trække flere kirkegængere til ved at dagliggøre det højtidelige. Jeg tror, de tager fejl og bekymrer sig på Vorherres vegne. Der må gerne være, ja, der skal være forskel på det, der sker i kirkerummet og det, der sker udenfor. Disse forsøg på at udjævne forskelle mellem det hellige og verdslige er misforstået inødekommenhed, som på længere sigt ikke gavner sagen. Man kan undre sig over, at præster

har så lidt tiltro til, at liturgien i sig selv kan bære.

Det er nedslående, at markedsmechanismens tankegang trænger ind på kirkens område. Virker et rum for det sakrale skræmmende? Det hedder dog: »Kom hviledagen i hu, at du holder den helligt!« Det er et bud og en gave. Man får noget givet i gudstjenesten i den hellige almindelige kirke.

Det kan erfares, at der er forskel på hverdag og helligdag, på almindelig tid og højtid. Når man prøver at dagliggøre gudstjeneste og højtid, giver man os stene for brød.

At nivelleringen er i gang og af og til lykkes, kan måske læses af en statsministerudtalelse efter gudstjenesten før Folketingets åbning: »Jeg synes, det er hyggeligt at begynde i kirken!« Hyggeligt! Er det, hvad det skal være? Det drejer sig om skabelsens gåde, liv og død, kærlighed og barmhjertighed, skyld og nåde. Er det hyggeligt! Eller morsomt måske?

Jeg har hørt sige, at det er en skam, at man ikke ler noget mere i kirken, for kristendommen er da også sjov! Ja, vel kan latter være et forløsende element for både sind og krop, men ligefrem at tilstræbe det i kirken er ulideligt. Dog tendensen er der. Visse præster ynder at begynde prædikenen med en lille anekdote for at sikre sig at have folk med. At vi, som hører prædikenen skulle umage os for at høre efter, forekommer åbenbart ikke indlysende. Måske fordi præsten ikke selv har gjort sig umage, givet sig tid nok til fordybelse og forberedelse. — Jeg tør ikke sige, om det er de samme præster, der i prædikenen tager ud-

gangspunkt i folks store og små dagligdags problemer.

Et af de slemme eksempler var en juleaftensgudstjeneste i en kirke fyldt til bristepunktet. Da handlede juleprædiken for 9/10 vedkommende om folks forfærdelige materielle jag og stress. Ja! Men nu var vi jo her i kirken og trængte til noget andet, og hvad fik vi så?

Som en ven af mig sagde engang efter en anden gudstjeneste: »Der var for meget jord og for lidt himmel i den prædiken!«

I den ny bibeloversættelse har det vist været målet at dagliggøre sproget, for Kristus og disciplene gik skam ikke rundt og var poetiske. Men måske er det poetiske sprog nødvendigt, for at det kan nå os. »Han er opstanden« er ændret til »Han er oprejst«. Måske kan vi nu vente på, at ordlyden i trosbekendelsen også må ændres, da ingen mere kender ordet opstandelse?

»Frygt ikke!« er blevet til »Vær ikke bange!« På den måde mister sproget ord og nuancer. Mon ordet frygt skulle være på vej ud af sproget? Næppe. Der er vel ikke noget ord, der er nutidsmennesker mere velbekendt. Og når man erstatter »vær hilset« med »god morgen«, så kan det næste jo kun blive »Hej!« »Hej«, ved den åbne tomme grav?

Efter det såkaldt lilla alterbogsforslag

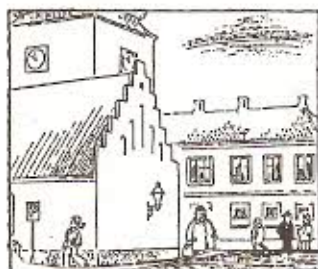
har vi længe måttet høre: »Hør os, som er samlede her i det hus, vi har bygget for dit navn... »i stedet for »Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre, hvad du... vil tale til mig«. Tankegangen bag ændringen af ordlyden til »Hør os...« er muligvis et ønske om at fremhæve fællesskabet i menigheden. Spørgsmålet er, om det ikke er misvisende. For det vi søger i kirken er vel ikke først og fremmest det menneskelige fællesskab, men den kraft fra Gud til menneske, der skænkes os i ordet og nadveren, og som måske gør det muligt for os at være i og bære de menneskelige fællesskaber, vi hver især er sat i.

»Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige, han, som var, og som er, og som kommer«.

Der er en virkelighed, der overgår al forstand, den skal ikke sælges ved smarte metoder, præster skal ikke sænke niveauet efter princippet om udbud og efterspørgsel.

Lad det midt i en flimrende billedmedietid blive fastholdt, at mennesket er et hørende væsen. Troen kommer af det, der høres. Derfor er det ikke lige meget, hvad der siges, og hvordan det bliver sagt.

Den gamle indgangsbøn er langt fra udtjent: »Herre, jeg er kommet ind i dette dit hus for at høre...«

NÅ, DET VAR ALDIG INDHOLDET AF KIRKEBØGEN - IKKE IMPROVERENDE, MEN GÆDELJOT SIT VI IKKE MERE FAR ALLE DØDE EJVINDIGE BUVESKVAPPER - DET ER DOG ET FREMVARJOT, RING.

Menighedens spalte(r)

Denne plads er beregnet til læsernes indlæg. Meninger, oplevelser, gode ideer — kort sagt, sæt fantasien i sving! Send noget skriftligt eller ring, så sætter vi det på skrift. Tlf. 65 35 11 18, Skellerupvej 40, Lone Wellner Jensen. Indlæg kan også sendes til de to øvrige medlemmer af »Kirkenyt«s »redaktion« — Janne Kølleskov, Skellerup og Liss-Lotte Talbro, Ellinge.

Langfredagsgudstjeneste på Gotland

I påskeferien var vi en tur på Gotland, hvor døbefonten i Ellinge kirke stammer fra. Et af vore mål var at overvære en gudstjeneste, hvilket vi gjorde Langfredag i Viklau Kyrka.

Vi ankom i god tid for at få alle indtryk med. Viklau damekor skulle synge i kirken, og de var allerede ankommet.

Det første, der skulle ske ved den gudstjeneste var, at præsten, Irene Ungelheim, kom ned midt i kirken og bød os velkommen og fortalte om gudstjenestens forløb. Vi havde undret os over, at kirkeklokkerne ikke havde ringet, men det gør man ikke Langfredag, fortalte hun.

Der var heller ikke lys og friske blomster på alteret, det var ligeledes som tegn på Jesus' lidelse på korset. Man havde derfor tørre grene i vaserne.

Ellers var det en smuk gudstjeneste med kønne salmer og læsninger. Det var ikke alt i hendes prædiken, vi forstod på

grund af sproget. Men Jesus' lidelseshistorie og død kender vi jo, og kunne derfor alligevel følge en del med. Det var en meget tiltalende præst, hun havde en dejlig udstråling, som vi blev grebet af.

Gudstjenesten forløb lidt anderledes end i Danmark. Vi havde ikke sat os øverst i kirken, men heller ikke helt nederst. Vi håbede på, at nogen satte sig op foran os, så vi kunne komme rigtigt efter det, når man skulle stå op og sidde ned. Men det var det samme her i denne kirke, som vi kender det fra Ellinge, at man sætter sig bagest i kirken. Det gik nu alligevel. Man skulle ikke rejse sig den dag, præsten opfordrede os til at blive siddende, da læsningerne til Langfredag er så lange.

Under salmen efter prædiken gik kirketjeneren rundt med en kollektpose til indsamling til kirkebøssen. Det er gotlandsk skik. Han gik derefter op til præsten og tømte posens indhold i en skål, som præsten derefter løftede op og velsignede.

Efter den sidste salme kom præsten igen ned midt i kirken og ønskede os alle en glad påske. Der var hverken indgangsbøn eller udgangsbøn ved gudstje-

nesten, ej heller præludium eller postludium.

Vi fik hilst på præsten og fortalt, at vi var fra Danmark. Hun håbede, at vi havde fået noget ud af gudstjenesten, og at vi havde forstået hendes sprog.

Viklau-kirken er en typisk gotlandsk kirke bygget af sandsten og med trætag, som også er kendetegnende for kirkerne her. Kirken blev påbegyndt i årene 1130-1140. Først byggede man kor med absis. Omkring år 1170 långhuset, som de kalder det, og tårnet. Den blev bygget under cisterciensisk ledelse, og blev indviet i år 1249.

Især var døbefonten interessant, da den var af gotlandsk sten, som den vi har i Ellinge, dog var den udført af en

anden mester. Vi studerede en del døbefonte i forskellige kirker på muséet i Visby, men fandt ingen af mester Sighrafr.

Påskedag sluttede vi vores besøg med at overvære en højmesse i Visby Domkirke.

Det er en utrolig smuk kirke, som vi var helt betaget af. Den var flot, ja nærmest pompøs. Gudstjenesten virkede måske lidt som i en katolsk kirke.

Efter gudstjenesten var der nærmest folkevandring af unge mennesker med små og lidt større børn. De kom gående ind i kirken med barnevogne og bærende på de små, så vi fandt ud af, at der skulle være barnedåb. Hvor mange børn, der skulle døbes, blev vi ikke klar over, der var *mange*. Det må være den helt store barnedåbsdag.

Efter dette besøg sluttede vores påskeferie på Gotland. Det var en dejlig ferie med mange fine oplevelser i den barske natur, som råder der. Gotland er betemt et besøg værd.

Bodil Christensen

Aftenmesse i påskeugen i Tjekkiet

I ugen op til påske var jeg i Usti nad Labem i Tjekkiet (tidligere Tjekkoslovakiet) bl.a. for at undervise i engelsk. Her holder man ikke Skærtorsdag og Langfredag. Men i ugen op til påske var der aftenmesse hver aften i bykirken.

Jeg bad de to unge lærere, som skulle tage sig af mig, om at tage mig med en aften, hvilket de gjorde med glæde. De var begge katolikker, som er »almindeligt« her. Dog har det ikke været tilladt at bekende sig til kirken siden anden verdenskrig og især ikke efter 1968.

Kirken i Usti nad Labem har f.eks. været lukket i 40 år og blev først genåbnet i 1989 i forbindelse med Berlinmurens fald. Præsteseminariet blev flyttet til et mindre synligt sted langt ude på landet. Der har dog fundet gudstjenester sted, men det har været mere eller mindre »under jorden«, og en lærer kunne i hvert fald ikke tillade sig at blive set i en kirke.

Begge mine unge værtsfolk var dog gift i en kirke, men det skete langt nede sydpå i en lille landsbykirke, hvor ingen kendte dem. At der alligevel skete kirkelige handlinger i landet efter 1968, skyldes at ikke så få ministre og andre folk i regering og militær var religiøse, så blot man ikke gjorde sig for synlige, gik det endda.

Jeg spurgte, hvor præsteskabet så fik løn og diverse fornødenheder fra, og fik et svar, at man blev støttet fra Rom.

Mine to tjekkiske kolleger Peter og Josef samt Peters lille 3-årige datter, Teresa, gik så sammen med mig til messe onsdag aften i påskeugen. De havde for-

beredt mig på, at der nok ikke var mange i kirke, da der jo ikke havde været kirketradition i så mange år. Det bekymrede mig nu ikke, vores egen kirke herhjemme er jo heller ikke så tit overfyldt!

Stor var derfor vores forbløffelse, da vi kom ind i kirken 10 minutter før messen og fandt den næsten overfyldt. Det var en forholdsvis stor kirke med lange bænke, så vi fandt en bæk, hvor vi kunne klemme os sammen.

Jeg kunne godt lide kirkerummet, det var ikke så dekoreret med guld og glimmer, som man ofte finder i katolske kirker. Peter, Josef og den lille Teresa dypede deres fingre i vievand, knælede og slog korsets tegn, det gjorde jeg naturligvis ikke, da jeg ikke er katolik.

Der var bidende koldt i kirken, så det var godt, at vi havde varmt overtøj på. Pludselig begyndte orglet at spille og indkom en procession af præster og messedrenge. Folk rejste sig, mens præsterne og messedrene knælede mod alteret.

Den ene præst (overpræsten) var klædt i hvidt med en purpurfarvet kjortel over. De to andre præster var helt i hvidt med et purpurfarvet bånd eller snarere skarpt hængende fra den venstre skulder.

Præster og messedrenge stod i en række med front til menigheden. »Overpræsten« i midten, ved hver side havde han en præst og yderst stod 2 messedrenge i hver side.

Den ældste messedreng trådte et par skridt frem og læste en bøn, derefter sang vi en salme. Efter salmen trådte en

anden messedreng frem med en stor bog, som han gav til »overpræsten«. En tredje messedreng svingede en sort tavle ud mod menigheden, hvorpå der var skrevet nogle linier med kridt. Præsten læste højt fra bogen, mens menigheden ind imellem sang de ord, som stod på tavlen, jeg gættede på, at det har været »ære være Herren i det højeste« eller lign. Tonen var let at lære, så det varede ikke længe, før jeg selv sang med, jeg forstod ikke ordene, men læse kunne jeg da.

Herefter messede »overpræsten«, hvorpå der var 2 minutters absolut stilhed. Så gik »overpræsten« på prædikestolen, det var en smuk mand i sin bedste alder med et meget mildt ansigt. Han startede med at brede sine arme ud, en velsignelse, går jeg ud fra. Til dette minut havde alt været højtideligt og stemningsfuldt, men da præsten bredte sine arme ud, havde jeg svært ved at holde masken. Jeg har tidligere nævnt, at det var bidende koldt i kirken, det skal jeg love for at præsten havde taget højde for, thi under den purpurfarvede kjortel og de smukke broderede hvide ærmer havde han — en stor tyk islandsk sweater — det ødelagde unægtelig lidt af det højtidelige ved præstens klædedragt, må jeg sige.

Prædiken forstod jeg selvsagt ikke en pind af, men Josef forklarede mig på hjemvejen, at den havde drejet sig om indgangen til påsken. Da præsten gik ned ad trappen fra prædikestolen, løftede han en smule op i kjortlen, og hvad åbenbarede sig? Et par hvide kondisko med hvide tennissokker! Ja, ja, det er jo ikke klædedragten, det kommer an på,

men morsomt så det nu ud.

Efter prædiken sang vi endnu en salme. Så var der igen 2 minutters stilhed. Man ville kunne have hørt en knappenål falde til jorden.

Nu fulgte et langt ritual ved nadverbordet for præsterne. De to »underpræster« havde tilsyneladende hver sit område. En hentede vin i en luge ved altertavlen, en hentede et klæde, og så fremdeles. Alt blev rakt til »overpræsten«, som svingede med en sølvbeholder, velsignede vinen, som han selv drak, klæde blev bredt ud og samlet igen og kysset etc.

Så begyndte den store vandring op til alteret. Folk gik i to lange rækker, hvor de fik håndspåleggelse og et stykke alterbrød, vinen havde præsten som sagt selv drukket, så der var kun brød til folket!

Jeg hviskede til Josef, som sad ved siden af mig, om han skulle derop, men det kunne han da ikke, hviskede han tilbage. Senere fortalte han mig, at han ikke havde været til skrifte siden han blev gift, så han var ikke værdig til at modtage brødet.

Da folk var kommet på plads igen efter nadveren, spillede orglet en hymne, som igen blev efterfulgt af 2 minutters stilhed. Derefter sang vi den sidste salme.

Så kom det store »show«. Præster og messedreng tog hinanden i hånden og nejede først for alteret — bagefter for publikum. Det så nøjagtigt ud som efter en teaterforestilling. Det er ikke pænt af mig at beskrive det på den måde, de har naturligvis knælet, men det så altså ud som om, de nejede, det var lige før man havde lyst til at klappe.

Præster og messedrenge forsvandt ud i et siderum til kirken, og en del af menigheden fulgte med. Jeg spurgte Josef, hvad der skulle ske derinde, men det var blot et møderum, hvor man kunne tale med præsterne, hvis man havde behov derfor, sagde han.

Da vi gik ud af kirken, så jeg, at der var folk til skrifte i skriftestolene bagest i kirken, der sad præster parat, det må have været nogle andre præster, end dem som foretog aftenmessen, thi de var jo gået ind i det lille tilstødende rum, og der var ikke andre døre, end den vi kom ind af.

Der var en bøsse ved udgangen, vi lagde lidt i til velgørenhed, men der var ingen lys, overhovedet. Der var ikke lys på alteret heller. Det er første gang, jeg har besøgt en katolsk kirke, hvor der ikke har været lys, normalt kan man endda købe et lys og tænde for en eller anden.

Inden vi forlod kirken, dyppede mine tre ledsagere igen deres fingre i vievand, knælede mod alteret og slog korsets tegn for sig. På vejen hjem snakkede de om, at det var godt, der ikke var nogen fra deres skole, som havde set dem gå i kirke. Jeg spurgte dem, om det var så farligt længere, nej det var det vel ikke, sagde de, men deres skoleledere var jo ikke skiftet ud, så man kunne jo aldrig vide. Det var derfor, vi skulle ind til byen i den store kirke, og ikke i den lokale, som lå i nærheden af deres bopæl og gymnasium. De var kåde som små skoledrenge, der har været på gale veje, og sluppet godt fra det. Ak ja, på den måde kan det jo ligefrem være spændende at snige sig ind i kirke.

Liss-Lotte Talbro

Læserbrev

Der er noget, jeg spekulerer på, når jeg jævnligt går en tur på kirkegården.

Når et gravsted er sløjftet, bliver nogle gravsten bevaret, andre ikke.

Udfra hvilke kriterier bestemmes det, hvad der skal bevares eller ej?

Min personlige mening er, at alle skal bevares i en længere årrække, hvis ellers familien er indforstået med det.

Jeg mener, det har meget stor kultur- og lokalhistorisk værdi med disse gravsten.

Inger

Til Inger

Tak for dit læserbrev. Det er dejligt med interesse og opmærksomhed overfor det, der sker også på kirkegården.

Når vi er begyndt at hensætte visse gravminder på et særligt sted på kirkegården, hvor de umiddelbart kan ses, så skyldes det, at vi i 1986 fik en lov (nr. 268) om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde. Den lov indeholdt bestemmelser om, at der skal udvælges særligt bevaringsværdige gravminder, der skal bevares for fremtiden.

I 1987 fik vi fra kirkeministeriet en vejledning om registrering af gravminder, og den indeholder bl.a. udvælgelseskriterier — altså det du efterlyser. Disse kriterier er følgende:

- Alle gravminder, der er mere end 100 år gamle, bør i almindelighed anses for bevaringsværdige.
- Af de gravminder, der i tidens løb har været typiske for kirkegården, bør i al fald et eksemplar af hver type bevares for eftertiden.

- c. Gravminder, hvis udsmykning er af særlig interesse.
- d. Gravminder med lokalhistoriske navne.
- e. Gravminder med særligt fyldige og interessante inskriptioner.
- f. Gravminder udført af anerkendte kunstnere, eller som har særlig kunsthistorisk interesse.
- g. Gravminder der bevarer mindet om fortjenstfulde mænd og kvinder.

At bevare alle gravminder er ikke pladsmæssigt muligt, og efter min mening er det heller ikke ønskeligt, når familien har ønsket gravstedet sløjfet. Stenen bør stå på stedet.

Lone W. J.

Ved redaktionens slutning så regnskabet for Zilipa således ud:

Dato		Indgået	Udgået	Saldo
1/3	Kassebeholdning			7.453,25
2/4	Indbetalt til CCF			7.323,25
3/5	Renter	671,50	130,00	7.994,75
3/5	Indbetalt til CCF		130,00	7.864,75
3/5	Nødhjælp		2.000,00	5.864,75

CCF = Christian Children's Fond (Kristne Børnefond)

